

SZABOLCS.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Kiadó-tulajdonos: a „szabolcsmegyei lapkiadó-társulat.”

Haladjunk!

A „Szabolcs” ezidei 26-ik számában megjelent „Kis-Várda és vidékéről” irt levél, igen sokat mond arra nézve, hogy gondolkodóba essünk fölötte; hogy körül nézzünk saját tűzhelyünkkel. A többi közt ama levél a „Kisvárdai népnevelési egyelet”-ről is szól, amelyet, mint a levél derék írója Görömbey Péter mondja, nem pártolnak eléggé.

Nem ismerem ama népnevelési egyelet alapszabályait; tehát nem ítélek róla. Nem mondom azonban sokat, ha állítom, hogy a részvételesek valószínűleg az alapszabályok hiányos volta idézi elő.

Szomorú dolog, hogy mi Nyiregyházán, népnevelési egyeletről csak most hallunk. Ha elgondoljuk, mily kevés kell az ily egyelet alakításához; mily kevés kell ahhoz, hogy az ily egyelet pártolassék: alig tudjuk felfogni, miért nincs nálunk már rég ily egyelet?

Ha az ember túl lép e haza határain, nem messze, csak Bécsbe: mennyi mindent talál, amely az emberiség művelődését oly nagy mértékben előmozdítja? Ott csak akarnia kell valakinek s az akarat megvalósul. Nálunk hiában minden akarat; mindenütt hiányzik a gyűanyag, — a részvét és lelkesedés!

Nevetéses ügy-e, Bécsen Nyiregyházával hasonlítani össze? De én még tovább megyek. Nézzük Franciaországot, Hollandiát és Belgiumot, hol az ugynevezett „conference”-ok oktatják a népet. Belgiumban minden kis város egy-egy egyetem. Vagy menjünk Poroszországba, ahol oly hatalmas megmutatás a világnak, mit tesz a népet nevelni; és hogy nem új e phrásis, amit már 90 év óta hangoztatnak.

Hogy tehát ne tűnjék fel, oly iszonyúságnak azon eljárásom, miként Nyiregyházát Franciaországgal, Hollandiával s Belgiummal hasonlítom össze (de csak nevelés dolgában), vegyük Hollandiát. Amint mondtam, itt minden kis város egy-egy egyetem. Ne gondolják a t. olvasók, hogy e kisvárosok nagyobbak volnának Nyiregyházánál; ellenkezőleg: egyik-egyik felényi lakossal sem bír, mint Nyiregyháza. Hanem volt e kisvároskákban egy-két orvos, néhány ügyvéd, mérnök, tanár, gyógyszerész stb. akik arra a gondolatra jöttek, hogy jó volna oly egyeletet alakítani, amelynek czélja legyen: egymást nevelni.

Vajjon elérték-e ama derék férfiak céljukat és miként? Az orvos beszélt oly betegségekről, melyek naponként előfordulnak; az ügyvéd nemzetgazdaságról, jogi tárgyokról, az államszervezetről, a mérnök a földmérésről, a tanár a természettudományról, mindenki által felfogható modorban s könnyen megérthető nyelven. Az iparosok és kereskedők még ekkor hallgattak; azt hívnék, hogy csak ezeknek áll jogukban beszélni.

Ma már ez mind másként van. Az iparos és kereskedő éppen oly értekezést tart mesterségéről és üzletéről, mint az orvos és ügyvéd saját szak-ismereteiről. Igen gyak-

ran megtörténik, hogy az ily városból sze-degetik elő az embereket, ha az államban oly fontos kérdés merül fel, melyről szakvélemény szükségeltetik. Ott van például most, a bécsi közkiállításán működő jury tagjainak névsora; nem jól esik-e lelkünknek, midőn a grófok, bárók és tudósok közt, — egy szegedi költőgyártó nevét is ott látjuk?!

És ki himné? Hollandiában éppen úgy vállaltunk a vonta k az ily egyletekre kezdetben, mint nálunk. Csak hogy a hollandiaikban volt akarat erős és szilárd.

Miért ne tehetnénk mi is hasonlóan?

Ha ma Rotterdam egyik főterén megállunk, a hollandi büszkén mutat egy kereskedő szobrára, aki hazája és a nép javáért élt, és akinek nemzete így rója le halálját!

Hallunk mi ilyesmiről?

Azt hiszi talán valaki, hogy boszorkányság van a dologban? Korántsem.

Berlinben, — mellelesleg legyen mondva, — az egyetem esti 7 órákor tömve van; szabad, esziamadia, süítő, szappanos, lakatos, kereskedő, — mind sietnek hallgatni az esti előadást, mely a munkás kérdést taglalja. Ne higyük, hogy ez mindjárt kezdetben így volt. Lassan, fokozatosan emelkedtek odaig, hol jelenleg állanak. Ma nincs tudományos előadás, melyen 500—600 iparos ne volna jelen.

De térjünk Nyiregyházára.

Öröm fogja el mindenkinék szívét, ha látja, mint munkálkodik itt a nép; mily józan közéletet és takarékos háztartást visz. De fájdalom fogja el másrészt, midőn látja, hogy e nép nem is gondol arra: miért dolgozik tulajdonképen? hogy vannak kérdések és dolgok, melyekről fogalma sincs, és amelyek nem is érdeklik; mert nem hallóruk.

Mily könnyű volna pedig ezen, a tudomány, irodalom, és modern kérdések iránti közönyösséget megtörni! Városunkban anynyi eszes orvos, ügyvéd, mérnök, gyógyszerész, tanár, kereskedő sat. van, — hogy csak jelt kellene adni és a művelődési egyelet életbe lépne. Ha minden szak hozna, ha csak pár porszemet is a művelődéshez, néhány év alatt kifejlődne az elvetett magvak.

Vagy azt hiszi valaki, miszerint a szabó, midőn az első kabátot varrja, tudja hogy munkája után még nagy vagyonna tesz szert? Vagy a kezdő költő, akire ismerősei gnyomsolylyal néznek, tudja talán, hogy évtizedek mulva, tisztelet és csudálat tárgya leend? Bizonyyal egyik sem tudhatja! A legesekélyebb kövecskét sem szabad elvetni; a legkisebb ember is tehet hasznos szolgálatot az emberiségnek.

Nem lenne-e édes jutalom azoknak, akik e fontos ügyet megkezdendik, ha évtizedek mulva, egészen új nemzedéket látnának maguk előtt, mely tisztelettel említené azon nemesek neveit, akik nem vették nevetésesnek a dolgot és nem latolgatták fáradságukat?

Nem csak a késő nemzedék, maguk az előadást tartók is sok hasznót merítenének

eme nemes foglalkozásból; amennyiben morális kényszer által lennének kötelezve, magukat egyik vagy másik tudományágban tökéletesíteni. Már Seneca megmondá: „Mit érne a tudomány, ha azt nem közölhetők mással”?

’Fel tehát a haladás zászlójával! Előre! A felvilágosodtság és műveltség az, amik az embert emberré teszik.

(St. M.)

KÖZÜGYEK.

Még egy szó a nyiregyházi vendéglő kérdéséhez.

A „Szabolcs” ezidei 25-ödik számában, „A vendéglő kérdéséhez” czim alatt, egy közlemény jelent meg, mely egy vendéglő mielőbbi felépítését sürgeti egy város, mint a vidéki nagy közönség érdekében.

Nem akarom tüzetesen fejtegetni, e lap szűk keretében különben sem igen vonlató eme kérdés fontosságát; tudja és érzi azt minden egyes polgára a városnak; nemkülönben közökhajkint vizsgáljuk a vidéken mindenütt hogy: vajha felépíttetnék már valahára a tervben levő vendéglő is, melyet a város előhaladása égetően szükséges.

Főlölesleg hangsúlyoznom azon előnyöket és közvetlen hasznokat, melyek egy, a czélnak, nemkülönben egy város, mint a kor kívánalmainak is minden tekintetben megfelelő szálloda fölépítése által, a város és az egyes polgárokra háromlanának. Mindezen előnyöket s a halaszthatlan fölépítés elmaradása esetében beállandó szegénytelen helyzetet a jelzett közlemény eléggé tárgyalta. Ahoz tehát nem szólok; amennyiben azonban végtelen helyzetem, esélyességemet e nemes város közügyeinek élére állította: hivatalos és polgári elutasítatlan köteleseggemnek ismerem, a hivatkozott hírlapi közlemény alapján, ismét előtérbe állítani a vendéglő fogadó „lenni vagy nem lenni” életkérdését. Minél fogva közvetlen a nemes város összes polgárságához, közvetlen pedig a város képviseléhez intézem jelen emlékeztető felhívásomat; a polgársághoz azért, hogy e fontos kérdést, saját érdekében, egymásközt megvitván, napi kérdésül, a közhajtások rovására sorozza s annak elmulasztását a közvélemény ítéltszéké elé állítsa; a képviseléhez azért, hogy megértvén a közhajk és szükségét, igyekezék eme kérdés végleges eldöntéséhez befolyásának egész súlyát járulni.

Minthogy pedig a mult képviselő által, a vendéglői helyiségül kijelölt ugynevezett „Korona-épület” eszidőseirént közbörtön helyiségül szolgál; következképp az uból építendő szállodának helyiség jelenleg kijelölve nincs: mindenkéltül igyekezzék a képviselőt, az új szálloda helyiségéül egy más telket választani s ekkép e fontos és korszerű kérdés végelöntését megkezdeni; önként következtvén, hogy a képviselőt a legközelebb tartandó képviselői gyűlés elé, az új helyiséget illetőleg, már kész megállapodással fogna fellépni.

Krasznay Gábor
polgármester.

Felhívás.

A szabolcsmegyei és hajdúkerületi tanke-reletek összes néptanítóiboz.

A nagyméltóságú oktatásügyi m. k. miniszterium által elrendelt képzési tanfolyam, e folyó ében Nyiregyházán az ágostai hitvallású gimnázium tantermeiben fog megtartani; augusztus 4-dik napján kezdődik és 5—6 hézt tart. A pótitanításon jelen leendő tanító urak 60 k. napidíjat fognak kapni az állam pénztárából, s azon kívül Nyiregyház városi lelkes eljárási a tanító urakat ingyen szállással látják el, s a mellett lehető legutánnyal élelmetestésükiről is gondoskodni fognak.

Folyó évi ápril 11-én kelt 9746. számú miniszteri rendelet alapján, pótitanfolyamra oly tanítókat vétettek fel, akik még pótitanításon épen nem, vagy csak egyszer voltak. A képzési tanfolyamokon kétszer vagy többször is jelen volt tanító urak közül, csak azok fognak felvétetni, akiknek a harmadszori tanításra is szükségük van.

A pótitanításon megjelenendő tanító urak f. 6. júliushó 16-ig jelentéseiket hozzám Dobozcentbe küldjék be. Hiszem, reményem és elváróm, hogy azon tisztelt tanító urak, akik még képzési tanfolyamon nem voltak, valaminth szintén azok is, akik már abban résztvettek, de a tanításhoz megkívántató ismereteket nagyobb mértékben akarják megszerezni, az egyes tanítványok előadási módszerét, pedig alaposan sajátójuká

Előfizetési árak:
Egész évre 4 frt.
Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.

Szerkesztői iroda, hová a lap szellemi részét tárgyzó küldemények intézendők:
Szt.-Mihályi utca Sütő-ház.

Bérmetlen levelek csak ismert kezek ből fogadtatnak el.
A kéziratok nem adátanak vissza.

Kiadó-hivatal.
hová az előfizetési pénzek, a lapba szánt hirdetések és felszólalások küldendők:
Nagyter 136. sz. a.

Hirdetési díjak:
Minden 5 hasábos petit-sor egyezési hirdetésnél 5 kr. többszörinél 4 kr.
Terjedelmes hirdetések többszöri beiktatása, kedvezőbb feltételek alatt esz közölhető.

Minden egyes beiktatás után kincstári illeték 30 kr.

A nyilt-terben minden három hasábos garmond-sor díja 20 kr.

Az előfizetők, a hirdetések megszabásánál, 20%-nyi kedvezményben részesülnek.

tenni. Örmérel és minél nagyobb számmal igyekeznek felhasználni a jó alkalmat öntökéletességük és a tanügy érdekében.

Akik a szabolcsmezei és hajdúkerületi tanító urak közül az állam által segélyezett debreczeni tornászati intézetben folyó évi augusztus és szeptember hónapokban a tornászati magukat kiképzési akarják, szándékukról f. é. július 16-ig tudósítsanak.

Ez alkalommal arról is értesítem a tisztelt tanító urakat, miszerint a nagymélt. kereskedelmi m. kir. miniszterium rendelete folytán, Lukácsy Sándor ur „Fatenyésztes” című munkájából Szabolcsmezeje és a Hajdúkerületi mindegyik községében egy tanító számára egy példány fog azon feltétellel küldetni, hogy nevezett könyvet azon községben levő tanítóiraival együtt közösen fogják használni s annak utmutatása szerént járjanak el iskoláikban.

Örmérel ragdom meg az alkalmat, hogy Szabolcsmezeje és a Hajdúkerület tisztelt tanítóit vallásfelekezeti különbség nélkül összesen, a két testvér tankerület mindenikében külön-külön létesítendő általános, felekezeti jelleg nélküli tanító-egylet alakítására, illetőleg az abba való lépésre feljérjem.

Tankerületeinkben levő 7 nagyobb felekezeti és az 1870 évi óta Alsó-Szabolcsban és a Hajdúkerületben működő hely. hitv. tanító-egyletek kebeléből alakult tiszolói és vámos pércsi fők-egyletek, a földesi, (hajdúkerületből) szoboszlai, és kis-várdai tanító-egyleti könyvtárakkal együtt, mindenesetre előhaladásnak tekinthető a tanügyre nézve, melynek azonban több szellemi és erkölcsi eredménye lenne, ha a tisztelt tanító-egyletek működése tágabb körre hiható, nagyobb munkásságban és tevékenységben nyilvánulna. S ennek létre jöhetését és kiteljesét nagy mérvben akadályozza a tanítói testületek több kisbelső körre való osztása anélkül, hogy bizonyos központban egyesülhessenek, és az ott szabatosan meghatározott intézkedések szerént történnek az egyes járási körök működése.

A jelzett bajokat és hiányokat, az „1868-ik XXXVIII. törvénycikk 147. §-a alapján, közégi nép-, felső nép- és polgári iskolai tanító-testületekké alakulásáról és működéséről szóló 1872. évi szeptember hó 2-án kiadott közoktatásügyi m. kir. miniszteri szabályrendelet értelme, s szelleme szerént jól szervezett és rendezett, vagy egyes mint összes tagjaiban egyaránt munkás és tevékeny, felekezeti jelleg nélküli tanító-egylet képes orvoslani. Ez egyletnek fentebb nevezett törvénycikk, és miniszteri szabályrendelet 5. §-a szerént, „rendes tagjai lehetnek a tankerületbeli felekezeti népoktatási intézetek önként ajánlkozó minden tanítói, tanárai és tanítónói, kik közül több buzgó és ezen ügyet melegen szerető lelkes tanítók lesznek rendes tagjaivá, mint azt nekem múlt 1872. évi Nagy-Kállóban tartott pótanfolyam ideje alatt, e tárgyban velük tartott értekezésem alkalmával határozottan megígérték; s ennek folytán az idő és körülmények figyelembe vétele mellett, az egylet megalakítása általam a folyó évi pótantitási idejére tűzötték ki.

A megalakuló felekezeti jelleg nélküli általános tanítói testület célja és feladata leendő, az iskolai nevelés, élet és ügy fejlesztése, a képzettség és erkölcsi önméltos emelése, a szépségtől érzelmeinek nagyobb mérvben való felkeltése, s az iskolában a szeledebb és az eddigieknél humanusabb eljárásnak és figyelemzésnek meghonosítása, a tanítók sorsának javítása, az egylet életét ismeretessé tevő és fentartó minél nagyobb mérvű munkásság kifejtése. Hogy ez elérhetőek, oda kell hatni, hogy a nevelés és oktatás előmozdítására, továbbá a tanítói testület körében meglevő, és általuk legjobban ismert tanügyi hiányok orvoslására irányzott tanácskozásiakban, szó- és írásbeli értekezésekben, a testület minden tagja örmérel és valódi ügyszereettel vegyen részt. Ebből aztán önként fog későbbben következnia az, hogy az egylet komolyabban gondolkodásu

és a dolgoknak lényegével tüzetesebben foglalkozni szerető tagjai életrevaló, tartalmas és egészséges eszmék fognak minni magukkal a tanácskozási terembe, a különféle nézetek és eszmék tisztázása, kifejtése, s azoknak az életben való érvényesítése végett. A tankerületek összes tanítóinak együttes működése, folytonos tevékenysége és munkássága pedig, előbbre viendi a tanügyet az egyesek kiképzését, tanítóink sorsának javítását a nép műveltségére ügyt.

Fentebbiekben előadott célnak és feladatnak teljesítését és elérhetőségét hangsúlyozza s tizedi ki főteendőjéül az e tárgyban kiadott közoktatásügyi miniszteri szabályrendelet is, az egyes tankerületekben alakított általános tanítói egyletek, melyektől távol kell lenni a felekezetiességnél, nehogy homályt hagyjon magában, mint lehellet a tükrök feletlen. E testületek tagjai lehetnek mindazon más állású lelkes és buzgó hazafiak, akik a népoktatás ügye és a tanítók sorsa iránt érdeklődéssel s szeretettel viselkednek; sőt az ügy érdekében feleltébb kívánatos, hogy ily tagok az intelligenciával együtt minél nagyobb számmal csatlakozzanak az egyletnek.

Szabolcsmezeje összes tisztelt tanítóit bizodalommal kérem fel, hogy a szabolcsmezei tankerületben létesítendő felekezeti jelleg nélküli tanító-egyletnek f. é. augusztus hó 27-én Nyiregháza-n a városház nagyeremben tartandó alakuló gyűlésére megjelenjen, s addig is a testületbe belépőkön f. é. augusztus hó 20-ig évi örmérel szándékukról értesíteni sziveskedjenek. A hajdúkerületi tanító urakat, a vezetésem alatt tartandó pótantitási bevezetésében, szeptemberben fogom összehívni a H.-Biszörnyben tartandó alakuló gyűlésre. Erősen hiszem és reményelem, hogy a tisztelt tanítók kar lelkesedése, ügyszerelete, egyetértése és jóakarata fog engem támogatni az iskolai ügyet és népünk közimveltségének előbbre vitelére irányzott ezen törekvésben, mely nem csak az egyes, hanem az összes hitfelekezeteknek, vagyis az ezek öszezéből képződött általános fogja szellemi, és közvetve anyagi jólétét is előmozdítani.

Kelt Debreczenben, 1873. június hóban.

Kiss József
szabolcsmezei és hajdúkerületi tanfelügyelő

A szabolcsmezei tankerület 1872-ik évi tanügyi állapotáról szóló önöknek jelentés.

Tárgyalattat a szabolcsmezei iskolatanácsnak 1873-ik évi február 6- és 7-én tartott évnegyedes ülésében.

(Folytatás.)

Elődöm lelkes felhívása folytán 1871. évben e célra rendezett gyűjtés, a melyen tisztelt megye iskolatánács érlely támogatása és lelkes közreműködése mellett mintegy 200 forint eredményezett, mely öszez azon időben a hitfelekezetek számáraiban szerint osztották ki az egyházi feladatokhoz, melyek a kézbesített pénzt szegényebb hitorsosaiak segélyezésére fordították lelkimiseretesen. — Szabolcsmezei szegény gyermek iskolatánácsára már a múltban sikerrel megkezdett gyűjtés jelen és jövő évekre való folytatása iránti intézkedés megtételét tisztelettel kérem. — E tárgyra vonatkozólag legyen szabad nekem azt nyilváníthatni, miszerint ez ügyet én az 1871-ik évinél nagyobb siker és a célnak megfelelőbb eredmény elérhetése végett, a tekintetes megyei bizottmányi közgyűlés elé öhajtanám, a tisztelt iskolatánács által azon kérelemmel öttétni: tekintve a minél nagyobb mérvű iskolatánács fontosságát, s az elérni öhajtott cél nem volt, méltóztatnék a megyei bizottmányi közgyűlés e szent ügyet magáévá tenni s ennek lehető legkisebberesébbé tette tekintetéből, a megye öszez községeiben aratás után augusztus és szeptember hónapokban évenként

ta szeretetet kíván, mely félelem és remény nélkül az ég és pokol iránt, hidegvérű önmegtadással küzd egyedül az istenhez, mivel ezt akarja. Molinos Mihály spányi pap pedig, „Quida spirituala” című könyvében azt mondja róluk: ök az istenben egészen elmerült lelkek; minden más gondolatok és érzéseköt mentnek, nem öhögattathatnak semmi más külső hatalomtól; egyedül az Isten közzellett érzik teljes gyönyörűséggel.

Ezek után hölygém mutathatunk példát is, az ez időbeli egyénekből. Meg kell azonban jegyezniük, hogy valamennyi nő nem tartozott ezen kategóriába; de kisebb-nagyobb mértékben ily kegyesek s öbrándozók voltak, minöt ez időben hiában keresünk.

Az első, kit megemlíthetünk Bonfier Mária, de la Mothe Guyon madame. Ö a sok szemlélődés után azt tartá magáról, hogy oly nagy kegyelemmel van megáldva az istentől, hogy a szó teljes értelmében ki kell gombolkoznia, különben megfulad, s akkor azokra kik öt ezen munkájában segítik szólnak azt ö kegyelem. Vegyük föl figyelembe az Abela felekezeteit, melynek tagjai, hogy általuk az eredeti bün tovább ne terjedjenen, nem házastottak stb.

Szóval, kötekre tudniuk felhalmozni azon adatokat, melyek mind azt bizonyítják, hogy a nőnem majdnem egészen a francia forradalomig nagyon hátra maradt. Ö nőnem, kiváltéknak kegyesnek volt nevelve csak, az alsó nép iszonyuan hátra maradt.

A nép, mely az ily életiskolából kikerült, iszonyu torzalak volt. Rousseau eljött tőlük, midön Chamberyben értekezése folyamán felkiált: „Jertek az erdőbe, s legyetek emberek, magokra hagyatva életetek mint az állatok.

Azokban volt egy kaszt, mely folyton művelődött, s egyszerre kitűzte elveit a francia forradalomban: Szabadság, Egyenlőség, Testvériség! De ezen eszmék megértéséhez nem az akkori nép kellett volna; hanem oly nép mint jelenleg a miénk. Dobni eszméket a néprek, melyet tisztán felolgni képtelen, örtltség Verkerességgel. A nép félremagyarázta az elveket; az egyenlőséget kommuniszmusra, a szabadságot, hogy ö független.

Es romba döntö egyseztte minden. A guillotine

egyszer a községek elöljárói által általános gyűjtést rendelni el; s ennek pontos végrehajtását és a reál való felügyeletet, a megyei közigazgatási tek. szolgabíró urakra bízni, kik azt a tanügy érdekében örmest megtekinthetik. — A községi hatóságok által gyűjtés végett kiküldendő megbízottak az egyes lakosoktól, mint akik kétségzét nem adhatnak, a jótékony s — épen egyenesen ö jóvákora irányzott — célra fogadnának el életnemű termékeket, söt annak adakozására hívják fel és buzdítanák öket. (Ilyen községi hatóságok által intézett gyűjtések az 50-es évek elején a legtöbb losoncziai jávára és más jótékony célokra számos községben törtettek.) S az ily módon begyűltendő természetűek előre történendő kiürítését után adátának el a község házával; az egyes szolgabírói járásokból eként begyűlt öszezeket adnak át a szolgabíró urakkal, kik azt tökésítés végett takarékpénztárakban helyezték el; a letett öszezhez csatolnának a tek. megyei iskolatánács tagjai és más ügybátorok által ezen célra gyűjtendő készpénzbeli kegyes adományok, melyek lapok után nyilvánosan nyugtványoztatnának. — Hiszem és reményelem, hogy Szabolcsmezeje lelkes intelligenciája és vagyonosabb egyházi hivatalnokai, az idők mostoha-sága és az ily jótékony célú adakozások általi igénybevétele daczára is, tőlük kitelhetőleg örmérel öldozandókkal félreillek a közoktatásügyi öltárra, tudva azt hogy megéinkben, az iskolai ügyet az intelligencia anyagi és erkölcsi támogatása, s annak előre állása nélkül előbbre vinni nem lehet.

Az 1868. XXXVIII. törvénycikk 4. §-a módot és eszközt nyújt a megéinkben ezreket néző fölöttébb szegény gyermekek iskolatánácsára nézve, az iskolamulasztásokért beszedendő büntetés pénzek által, melyek véleményem szerint, ugyancsak a törvény szellemének megfelelőleg, iskolai célokra kell fordítani, s az által a büntetését más tekintetben öldossá tenni, és a legnemesebb ögnyek előbbre vitele által hasznosítani. — Ez is a tekintetes megyei bizottmányi közgyűlés hatályos közreműködése, illetőleg egyenes elrendelése folytán történhetik meg legcélszerűbben oly módon, hogy az igen tisztelt bizottmányi közgyűlés szigorú felelősség terhe alatt méltóztatnék közelegessé tenni a községi elöljáróknak és a megyei közigazgatási tisztviselőknak az iskolai mulasztásokért beszedett pénzeknek a szolgabírók kezébe leendő ötszolgáltatását, s a beszedett pénzeknek, a tanfelügyelőnek teendő öleleges bejelentés és annak helyben hagyása mellett, takarékpénztárra való letételét. S az errol, valamint szintén az adakozások után begyűltendő, és tökésítés végett letett öszezektől szóló betéti könyvecskéknél kell leendő öhelyezés, evidentiában tartása, és a róla vezendő számadás feletti intézkedés a megyei iskolatánács tiszte leendő.

Szegény gyermekek tanitathatóságára, kegyes adakozások után begyűltendő adományokból s az iskolai mulasztásokért beszedendő takarékpénztárakban tökésített öszezektől kamatait, nézetem szerint, az egyes községek elöljárói által ajánlott, s a tanfelügyelőhöz segélyezés végett idejekorán beterveztett szegény gyermekeknek ruhával való ellátására tekintetéből, éveiknél mindenkor az ösi övszak elején lenne legcélszerűbb a községek elöljárói által rendes öknányokkal ellátott számadás feltétele mellett, kiosztani. — S az egészről évenként egyseztte az iskolatánács a megyei bizottmányi közgyűlésnek beszámolna, mely lapok után is közzéteendő lenne.

Az iskolatánács tankerületünkben nagy mérvben akadályoztató bajokon, társadalmi után csakis az általán fentebb előadott eszközök által lehetne segíteni, s általuk évenként biztosabb és nagyobb eredményt elérhetni, melyeket midön egyszerű tanácskozás és határozathozatal tárgyával van szerencsém kitűzni, másrésztől bator vagyok azokat az igen tisztelt iskolatánács pártfogására és jóakarására melegen ajánlani.

A „Szabolcs” tárczája.

A nőemancipáció kérdése a közelmúltban.

(Irtá: Golenich Karoly.)

(Vége.)

V.

Vau az emberi tehetségeknek egy különös neme, midőn a szellem elvontan tekintve mindentől, pusztá képlődésekre merül, s oly csúdas dolgokat lát maga előtt egész elevenen, hogy ö azokat valódi dolgoknak hiszi. Ilyenkor egészen elméllőztetik a való világ; a képelem az ismert dolgokat határozott erővel vissza varázsolja; és a felizagott agyrendszer ébenlét alatt is oly eleven képeket gerjeszt, hogy azok az illetőnek valókká lesznek. Az ember éber álomba esik, nem figyel az érkei világ szemléleteire; csak mint az álomban a képlődés erő, ébred föl, mely át szökell mindenét, az éz és kórlátán, át a jelenen.

Mig az öntudatos ébenlét az ész által kalauzolva, szilárd állásponttal bír; addig a képlözönek minden képei merészek.

Valamint a költészet a képelemmel játszik, s csak is ez teremti amaz elő; épen így teremtetek meg maguknak a nők egy képeleti világot. Rézségység nélkül ében ölmödtak; megtestesíték még a semmit is; szabad nyilatkozást engedtek maguknak, amint szépségyük kívánták; a legmerészebb röpöléseket teték meg, s az önellökbeszített képeket minden értekezés nélkül adták vissza. Hasonlók voltak a költözöz, azon különbséggel, hogy míg az utóbli ügyel az az erdeitesség, világság és érthetőség; addig amaz ötfutottak minden kórólton, s nem ismervé abból semmit amiért rajongtak, semmi lett a kövözketésüknek.

Maga Fenelon, ki pártolója volt azon quietiszmusnak, melyet követni példányul állítottak föl, így nyilatkozik ezen időbeli lélekállapotokról: Bután és gonatlan rajkoskodás ezek, melyekre csak a képlözökészűltek alkalmatosak.

Az igaz és hamis csúdsán vegyítve benne; tisz-

középkori vértőcsák között állott. Ellult fél Európa; kihalt vele a régi mag, s amint hullott az öldozatok mennyisége, s a büszhött hullák gözei, mint öriás füst-csomók szétfoszladoztak, egy szép látvány tűnt föl. Új arcokat láttunk. Egy Amerikát s ingadozni a zsarnokok trónjait.

Az eszme tehát mégis testesíté magát. Lehelté lezuzott koronát, lerázta a szolga ruhát, le a demagóg daczos homlokáról a vészhozó föllegget, a alkotott, népképiszeletét, néphatalmat, a szabadság dengő fényét, új öket is az új társadalomban. De minden vérdázott nélkül is megtörtént volna egy, ha nem rögtönözve dobták volna oda a magas eszméket egy műveletlen népnek. Ha nem engedték volna azt, hogy míg az emberiség egy része magasra halad a tudományban, addig a másik részé folytonosan a régi-nél marad.

Ine úgy hiszem, elég ezen egy példa is hölygöimnek, hogy abból meggyözödjének, miszerint eszmét dobni azoknak, kik azt elég tisztán még nem bírják felolgni, csak zavart s nem ödvöt eredményeznek.

Igy vagyunk mi az emancipáció kérdésével is. Néhány magas szellemű, néhány öbrándozó höly megakarja rögtön változtatni a társadalmat, s nem gondolja meg, hogy a nők legtöbb része félremagyarázza ezen elveket; söt maguk a vezérnök is átcsapnak a túlságba. Nem gondolja meg azt, hogy nőink szellemi látóköré meg nem oly magas, hogy azon elveket volna képes tisztán felolgni, mely fölött Stuart Mill is egész életén át töri böles fejét.

Mintha csak látánám, hogy állítottam a vádlottak padjára a szép Lacombe Gora által, ki női forradalomra buzdít már s a Georges Olympe által, ki francia rajongásában hadat kért a férfiak ellen.

Kinn zúd a szél A természet, mintha csak visszafelé szavainra, s mintha ö is haragudnék; meg-meg rázza haragjában az ablakokat. Én kálháml öltölök, s amint ölezem a táaszíkrák játékát, úgy tetzszk, mintha láthatatlan szellemnyrök női érzelmeiről, szerelemről, hűségéről önekelnének, s én is öldössém emlékeimet s hozzá fúzom az övékhez.

13. Tanítóink anyagi nehéz helyzetének javítása s nyomoruknak megszüntetése az államnak egyik legszemből és mulasztatlan kötelessége.

14. Az iskolák szellemi állapotának emelésére tanterületünkben következő felekezeti tanító egyletek működnek, nevezetesen:

római katolikusoknál	3
hévél hitvallásuknál	1
ágostai hitvallásuknál	3
Összesen	7

Fel kell még állítani meggyökényben egy általános felekezeti jellegű tanító egyletet, melynek létesítését az év folytatán meg fogom kísérteni; s hiszem és reménylen, hogy sikerülni fog.

(Végo köv.)

UJDONSÁGOK.

— A nyiregyháza város képviselői gyűléséből közelebb közzét czikünk, egy fontos tárgy kimaradván, sietünk azt olvasónk tudomására hozni. Polgármester ur az említett, vagyis a július 14-diki képviselői gyűlésben fölhozta, miként a városúh adóvarán levő földszinti épület, melynek egyrésze most őrmester lakó, másrésze általában szolgáló, oly romlott és desolat állapothoz van, miként félo, hogy az rövid időn összerokk, mely esetben a város lovaibanis kár történhetik. A szakértőköt nyert értesülés alapján, indítványozta tehát, hogy miután az már kijavítani lehetetlen; a felelősséget pedig jelen körülmények közt el nem vállalhatja: építtessék újból az épület. Előadja továbbá polgármester, hogy: miután pedig a kir. pénzügyigazgatóság által nem csak levéllel, hanem személyesen is felhivatott arra, hogy a helybeli m. kir. adóhivatalnak a város házána eszközölné helyiségét; az építéssel emelre gondolna eszközölné, ami már csak azért sem lenne közelebb, mint a földszinti épületnek csak egy kell fedél és alap, mivel az eletesnek. Nézte szerént, az emelre hozandó adóhivatali helyiség bérlete teljesen fedezné azon összeg 10%-ját, amelybe az kerülne. A képvisel az indítványt részben helyesnek találván, megbizta polgármestert, hogy a vonatkozó tervet és költségvetését adja be, megkísérvén azonban egyelőre, a netalán eszközölhető cél szerű kiigazítását.

(sz.) A kolerától Nyiregyháza nincs mit tartani. A város-orvos jelentés szerént, eddig csupán egy birtvárdiki kérés esett a kolera áldozatát, aki igen természetesen már magával hozta a halál magyát. Átálában nagyobb az ijedelem, mint a valóság; és ez a legnagyobb baj. Újabb az orvostudományunk rendőri ága, nagy súlyt fektetvén a járványos betegségek megelőzésére, egyek és a hatóság legokosabban tesznek, ha a járvány kiterjedését megelőzzük; vagy a már tét foglalt kór tovább terjedését korlátozzák. Ezek pedig csak úgy érhetőek el, ha amaz óvó rendelkezéseket, melyek jelenleg már nyomtatványban rendelkezés a nép között, szigorúan megtartatnak. A hatóság helyes előtevékenység, hogy a helyi kedvező egészségi viszonyok, nem különben előfokál keretezett széles utcáink és térs udvaraink, városunkból nagymértékben távol tarthatják a vidéken szóróványosan uralgó kórt. E tekintetben tehát nyugodtan lehetünk; de nem egyszersind tétlenül. Az emberi élet e veszélyes ellenesége, Európa csaknem minden országában föllepett. Angliában a lapok vezércikküket közölnék s jó eleve figyelmeztetik a közönséget a continens csavargó ellenesége, mely igen könnyen átcsaphat szigetországukba is. Egyik lap azt ajánlja, hogy a közönség minden oly víznek ivásától tartózkodjék, amely nem szénen szíreztét át; állítván, hogy a kolera terjedése főleg az ivóvíz romlottságának tulajdonítható, amennyiben ez terjesztő tovább a miatamkát. Az angol lapok ez eljárásat csak helyeselték. Miért titkolni a létező, vagy létezőhöz hajt a közönség előtt, melyet ha a vész közeledtlenül talál: óriási leend a vesztéség? Ha tehát eme kellemetlen vendégtől óvakodni akarunk, most még a betegség csak szóróvány, kell elővetni minden lehetőséggel annak kikerülése vagy erőteljes végtét.

(sz.) A nyiregyházi város háza épület műszaki felülvizsgálata meg mindig tart. A vizsgálat bizottságából kizsivárgó hírek szerént, a puszta megnyugvón kívül, aligha lesz több látható eredménye s felülvizsgálatnak is, minthogy azonban a képvisel csak megnyugvón-szerzés tekintetből kívánta a műszaki felülvizsgálat eszközését: a cél valószínűleg el lesz érve.

(sz.) Városunk körültekintő polgármesterének, a vizálassok lecsapolása, kátyúk töltetése s az utcák rendezése körüli eljárásat már nem egyszer jelezzük; sőt a közönségből is történt már köszönetnyilvánítás e tekintetben. Nem akarjuk tehát a többszöri felemlítések által a t. polgármester ur szerényeséget megsértetni. Nem hagyhatjuk azonban fölmentés és megrovás nélkül a polgárság részéről nyilvánuló azon vétek hanyagságot, melyszerént a közmunkatartás lerováására, a büntetés alkalmazása mellett is alig lehet ösztönözni; holott az említett munkálatok, a város közegészségi viszonyaira, a legelőnyösebb befolyással vannak, mely körülmény ma, midőn a kolera járvány föllepését mindennap várhatjuk, megköszönhetlen valami, mit a polgárságnak önként kellene támogatni.

* László József nevelőné, addig is míg szeptember 1-én megnyitná az általa alapított polgári órányóvónak, a szünidő tartama alatt f. é. július hó 28-ától kezdve, elfogad leánygyermekeket kívánat szerént, hárm tanfolyára. Lakása a város legmelegebb részén, a pazonyi utcában, Drákségi Sámuel ur házában leend. A szünidő tanfolyama leendő bejelentéseket e lap szerkesztője készséggel elfogad.

— Wladner Antal helybeli zenetanárnak, f. é. június 28-án tartott vizsgájáról lehetetlen meg nem emlekezünk, habár kissé elkesletten is. A terem, hol a vizsga tartottat, valódi esztetikai izléssel s a zene órári istenéhez, Apollóhoz méltóan volt felszítve. A novendékek a zenének egy elméleti mint gyakorlati részéből merített ismereteiknek, kitünő tanuleit mutat-

tak fel feleleteikben és játékaikban. A szép számú közönség részéről nyilvánult gyakori tapsok, csak meg erősítik az állításunkat. Adja a gondviselés, hogy e zene-iskola idővel akadémiává nőjje ki magát Nyiregyháza. Ajánljuk az intézetet az illető szülők szives figyelmébe és pártolásába. Nem ártana gyűjtéseket rendezni és jutalmakat tűzni ki a kitünőbb növendékek részére, ami a zene iránti érdeklődést és szorgalmat csak fokozná a tanulókban.

(.) A helybeli „Dalár-egylet” f. évi július 20-án reg. 9 órakor a város háza nagy termében tisztújító közgyűlést tart, melyre az egylet összes működő és pártoló tagjai tisztelettel meghívhatnak. Nyiregyháza, 1873. július 8-án megbízásból Jurányi Hugó egy leti titkár.

(sz.) A debreczeni pénzügy igazgatóság területén, az 1873-ik évre felállított „jövendeli adó felszámolási bizottság,” üléseit folyó hó 7-én Debreczenben (Péterfia utca 411 sz. a.) megkezdte. Ezzel összeköt a multévről elintézetlenül maradt ügydarabokat a folyó évi felszámolási kérvényekkel együtt, szüntén tárgyalás alá venni. E tárgyalások folyamáról az illetők oly hozzá adással értesíthetnek, miszerint a községek sorrendje a pénzügy igazgatóságánál vagy a felszámolási bizottságánál megtekinthető.

× Berzelen a mult heten több fiatal ember a kaszálásban elfáradván, a Tiszába mentek fürödni. Egyszere egyik ifjú, aki szerencsétlenségére nem tudt uszni, merülni kezd s előbb mintsem társai segélyre siettek volna, az ár által elsodortatott s ment; hetetlen elvesztett. A szülők által elkészített koporsó s egyéb temetési szükségletek, még ma napig várnak az elttint ifjú hulládjára. Vajha az ifjú vigyázatlanság ez áldozata, infó példát tekintetnek!

* A Nyiregyháza s Pazonyi közt fekvő ugynevezett „előret” mellett, az országon oly veszélyes feneketlen kátyú tábor, hogy alig van nap, melyben egy vagy több kocsi fel ne dőljön, a rajta ülők életének veszélyeztetésével. Az ismerősök és elővigyázók órákat kénytelenek kerülni e veszélyes út miatt. Ajánljuk ez utonál az illető szolgabíró figyelmébe.

(S Gy.) Pátróha községben a kolera járvány néhány hélig erősen pusztított. A járas orvosa addig még a helység kiküldött orvost nyerhetett, majd minden nap meglátogatta és gyógyszerrel ellátta a községet. Szóval, nem volt a helység elhagyatott; volt orvos, volt jó tanács. De azért az egyes betegek a legnagyobb elhagyatottságban nyomorogtak egy ideig; mert a szülő gyermekek, a gyermek szüleit, a szomszéd szomszédját hagyta kiindóli és elveszni a vak remélet ellen napjaiban. A helybeli lelkes Horváth József, és a tanító Varga Antal azonban, értesülve az ijedség szülte elhagyatottság szomorú következményeiről, rögtön megjelentek az elhagott betegeknél; vizsgálták, jótanácsot, gyógyszer osztogattak; a legközelebbiek által itórtva kerülni kiindókat ápolták dörzsölték gyakran saját kimerültségük. Szóval megtették mindent, ami a keresztényi és felebarátii szeretet parancsol. Önfeláldozó segítségüknek frézhettek is erkölcsi jutalmát; mert Thass és Pátróha betegneik, Pátróhan a hallottak szama aránylag sokkal kevesebb volt. Nem tudom, a hős harcász, vagy a rajánly beteg hős apólját becsüljük e nagyobbra? Agyon az Isten minden helyiségnek oly derék férfiakat, mint Horvát József és Varga Antal urak.

— (Tanügyi adatok.) A nyiregyházi ág. ótész-talvíz gymnasium novendékeinek száma folyó 1873-ban 135 volt. Ebből ágostai hitvallású 62, reform. 22, rom. cath. 15, gör cath. 2, mózes vallású 37. nyirgyházi illetőségű 115, vadhé 23.

× A helybeli gymnasiumban a jövő tanév f. é. szeptember 4-én veszi kezdetét. A beiratások szeptember 1-én eszkoztölthetők Palánszky Sámuel igazgató urnál. A javító és fölvetési vizsgák szeptember 20-án és 3-án fognak tartatni.

(T.) A nyiregyházi ref. templom építési alapjárára rendezett koncert alkalmával, a belepti jegyek nagyrészen a közönség kezénél maradván vissza: tisztelettel jelhivatnak az illetők, hogy sziveskedjenek a náluk maradt és még ép állapotban lévő belepti jegyeket ifjú Török Péter ur kereskedésében átadni anynyivalkább, minthogy ama jegyekben az egyház, hanem a helybeli dalárda tulajdonja.

× Egy fiatal tevékeny étellel ismét kevesebb. Megyénk derék forvosát R. Szabó Dávidot ismét mély gyász érte. Folyó hó 9-edikén temették el Elek nevű fiát Budán, életének 30-ik évében. A boldogult a budai kir. törvényszéknél jegyző volt. Aldás haimvaira.

A KÖZÖNSÉG ROVATA.

Közzései jelentés.

A nagy-kállói m. kir. állami alreáltanoda folyó évi zárúvizsgálati, melyekre egyszersind jelen közzététel által, minden t. ez. szülo s minden érdeklődő ilybarát a legteljesebb tisztelettel hívatik meg, következő rendben fognak megtartatni: a III. osztályban, 18-12 óráig magyar- és németnyelvből a III. osztályban, delután ugyane tanfolyákból 2 órától 5-ig az I. osztályban; július 21-én reggeli 8 órától 11-ig szám- és mértanból a II. osztályban, delután 2 órától 5-ig természetből a II. osztályban, delután 2 órától 12-ig szám- és mértanból az I. osztályban, delután 2 órától 4-ig földrajz és természetrajzból a II. osztályban; július 23-án reggeli 8 órától 12-ig szám- és mértanból a III. osztályban, delután 2 órától 5-ig magyar és németnyelvből a II. osztályban; július 25-én reggeli 8 órától 12-ig vegy- és építészettanból a III. osztályban; delután 2 órától 4-ig természetből a II. osztályban, július 26-án reggeli 8 órától 12-ig földrajz és mértanból a III. osztályban, delután 2 órától 5-ig földrajz és természetrajzból az I. osztályban; július 28-án reggeli 8 órától 12-ig magánvizsgálatok, delután 6 órától 8-ig testgyakorlat.

A mértani, építészeti és szabadkézi rajzoldozatok s minden spirásai mutatóványok, a t. ez. közönség

nagyobb kényelmére, egészen külön, a fűntebb jelzett vizsgálati órák alatt, mindig nyitva álló terembe lesznek elhelyezve.

Kelt a nagy-kállói m. kir. állami alreáltanodában, július 10-én 1873.

Az igazgatóság.

Felelet a nyiregyházi regálé bérlek ellen intézett támadásra.

A „Szabolcs” 26-odik számában a nyiregyházi regálé bérlek elleni panaszos közleményt, miután ebben, mint városi forvos, érdekelve vagyok, nem hagyhatom szó nélkül.

A panaszos főlözölás nem beszélt ugyan világosan arról, hogy mi bántja tulajdonképen, csak általán figyelmeztet az illető panaszlók a t. szerkesztőget arra: hogy tegyen valamit ama leketlen visszálétek ellen, amiket az itteni korsmajog-bérlek az itálak, s különösen a bor körül elkövetnek.

A panaszlók azonban szándékából azonban, miszerént a pesti m. kir. tud. egyetemről szakértőt szándékozt hoztatni a borok megvizsgálására, miután a városi forvos és a rendőrség semmit sem látszanak törödni e különben nem csekély fontosságú dolgokkal, azt következtethetnek alaposan, hogy az általános vádak az itálak s különösen a borok minőségére, tehát ezek rosszasságára vonatkoznak.

Hivatatos állásomnál fogva, melyen közel 30 éve van szerencsém működni, szantalanoszor teljesítém az itálak s különösen a bor körüli vizsgálatot. Tettem ezt azon időben is midőn még tömeges bérbeadás rendszer volt szokásban, s midőn valamennyi korsma egy kézben volt összpontosulva. Tettem és teszem most, amár több év óta életbe lépett, versenyes alapuló részetlenkénti bérrendszer mellett is.

E különböző rendszerek alatt szerzett tapasztalásom folytán, részrehajlatlanul és határozottan állítom, hogy amily alapsok voltak a közönség panaszai a regálé bérlek ellen a régi rendszer idejében, a borok minőségét és választékoságát illetőleg: oly légből kapottak és alaptalanok azok most.

Akkor, midőn valamennyi korsma egy bérlek kézében volt: boraink rossz híre hirt vármegyében ismeretes volt. Jelmező a vitéz Simonyi ezredes szohogyománya, ki azt állítja, hogy oly rossz hirt, mint Hadházon sehol sem evett, s oly rossz bort, mint Nyiregyháza sehol sem ivott.

Merésznék fog talán tetszeni, de én nem habozom kifejezni azon meggyőződésemet, hogy a mostani bérrendszer mellett, a város közönsége teljesen biztosítva van a regálé bérlek visszálételei ellen. Biztosít benünket ez ellen a haszonbérlek saját érdeke, mely-azt panaszolva nekik, hogy a nem csekély bérleti összeg elteremtése s a lehető legnagyobb nyremények részben tekintetből minél több italt árusítsanak el; mit csak úgy érhetnek el, ha jó minőségű tartanak.

Helyreigazító válaszom előre láthatólag aligha fogja tisztelet polgártársaimnak kételyeit eloszlatni. Gyantom azt is, hogy sokan a korsmárosok mellett reklamáknak fogják felszámolást tekinteni. Daczára ennek határozottan kijelentem, hogy jelenleg a második korszmásokban oly borok találhatók, melyek bármely városi közönség vágyait kielégíteni képesek. A nagy vendéglátó pinczéje pedig egy választékoság mint minőség tekintetében a legnagyobb borinycen izlésének is teljesen megfelelnek.

Nem kecsgetvén magamat azzal, hogy a borkezelést a panaszlók megnyugvására megoldanom sikerült: nem marad egyéb hátra, mint a t. felajduló urakat a már általuk indítványozott próba-eljárás kivételre felszólítani. Hozzaszám a pesti egyetemről szakértőt, valószínűleg hozzászólhatok; mert hisz közönséges borszakértőkben nem szülikölködünk. De mivel ez legalább 200 frtba fog kerülni, sziveskedjenek előbb egy semleges egyén kezeibe a fentebbi összeget letenni. Részméről a 200 frt letételére hasonlólag kész vagyok. Az elmarasztalt fél fizetendé azután a szakértők segítségével. De vizgázzanak, hogy ugy ne járjanak, mint egy helybeli polgártársunk, aki mint alberói, épen az önk által feldicsért „Komló” korsmást rossz bora miatt a kapitányságnál bepanaszolva, a végrehajtott vegyvizsgálat folytán az, 19 frtban marasztaltatott el, nem csak minden panaszát és vádját vonta vissza, hanem, még a saját magá által tett panasz is kerekén megtagadta.

Mesko Pál

város forvos.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Könyvismertetés

Uj zeneművek. Taborszky és Parsch kiadásában, Pesten a következő ajánlatú új zeneművek jelentek meg:

Zongorára két kétre: Beethoven, L. Elise. Emléklap. 50 kr. Schubert, Scherzsen, u. Hoffnugs Walzer. 20 kr. Favarger, R. 18-ik mű Isten véled. 60 kr. Ketterer E. Ezüst halacska. Masurka-Ábránd. 50 kr. Liszt Ferenc. Epithalam 1 frt. Richards B. A vándor álma. Romancia. 50 kr. Távollan. Nocturno. 50 kr. Smith S. Aeonhára. Salon darab. 90 kr. Tizza Aladár. A fiatal színházlátogató. 4-ik füzet. Sarolta. Vanda. Bátorhi Mária 80 kr. Gyöngyök a magyar nép dalai. 6-ik füzet. Edes falum határa. Ez a falu nagy be van kerítve. Deres a fü. Széna terem a réten. Szülföldem szép határa. Az én rózsám. Nem engedik. Bülbüldem ez a piros róza. 80 kr. Népszérfi csárdások 3-ik füzet. 1 frt. Weber. C. M. Tanczra kerás 80 kr.

Tanczok és indulók zongorára 2 kétre: Fahrbach Fülöp if. Galambgúzs. longyelke. 50 kr. Szabadságon, gyors bolka. 50 kr. Fekete szemek, longyelke. 50 kr. Arany diók, keringő. 80 kr. 66-iki gyors polka. 50 kr. Uri estély, reggő polka. 50 kr. Emléklap reggő polka. (Gizela föhcerzgetés és Lipót bajor hercegneke ajánlja) 50 kr. Tipp, Tipp induló. 50 kr. Kautau L. Ein Mann, ein Wort, reggő polka. 50 kr. Ent-

weder oder! gyors polka. 50 kr. Fischinger A. Róza. Mazur polka. 50 kr. Rienprecht A. Giardinetto. rezgő polka 50 kr. A vadász szerelme. Mazur polka. 50 kr. Amoretten polka (rezgő). 50 kr. Seifert A. Comerz mazur polka. 50 kr. Tisza Aladár. Be futta az utat a hó. Csaplárosó piros virág. Egykor én rám mosolygott. Pántlikás kalapom. Csárdás. 60 kr. Be szomorú ez az élet én nekem. Csárdás. 60 kr. Csak titokban akartalak szeretni. Csárdás. 60 kr. Hejre tyú tyú tyú! csárdás. 60 kr.

Zongorán négy kézre: Fioi E. Grand galop brilland. 80 kr. A fiatal színházlátogató 4-ik fűzet 1 frt. 20 kr. Gyöngyök a magyar nép dalaiból. 6-ik fűzet 1 frt. Népszerű csárdások. 3-ik fűzet. 1 frt 50 kr. Dalok egyének hangra zongora kísérettel: Schubert F. Az én tanyám (Aufenthal) 50 kr. Szuborits Manó. Kis gyöngy patak. 5 kr.

Czitera: Kittel F. Atiratok. 50 kr. Bűvös csokor négyes. 60 kr.

E zeneművek megrendelhetők akár e szerkesztőség, akár Illincz Gyula helybeli könyvtár útján.

S Z I N H Á Z .

Kedden, júliushó 1-én Boér Emma 3-ik fölépteül: „Hamupipőke“, vigjáték Benedixtől. A czim szerepet Boér Emma k. a elegendő kedvességgel adja. Előírd szerepe igen rokonszenves és kedves, épen ezért szeretetre méltó is, melyhez nem igen sok művészi ecsetvonás kell, hogy tapsokat keltsen. Boér Emma kis-asszonynak szerénység, nem sikerült eltalálni a kellő színezést; néhol nagyon is bőkezű volt, mit a szereplőnek halvány alakjai méginkább fokoztak. Maradandó becsé nincs ugyan e darabnak; de azért józekben mindig kedves hatással van a szemlélőre.

Csütörtökön, júliushó 3-án Boér Emma k. a. 5-ik fölépteül: „Falu és város“ népszimű 5 felvonásban. Nem helyeseltük a t. vendégnő e választását nemcsak azért, mert a darab egészen hidegen hagyja a miért nézőt, hanem azért is, mivel vendég színésznőtől fogasban többet várhat a közönség, mint a társulat rendes tagjaitól. Boér Emma ma igen sokszor kiéset szerepéből, majd tulságosabb falusi, majd finomabb

városi volt, mint az író intentója kívánta. Priellené, Károlyi és Prielle alakjai mindig előtérben állottak.

Szombaton, júliushó 2-án, Boér Emma k. a. 4-ik fölépteül: „A lowodi árva“, dráma 5 felv. Birchpfeiffer Saroltától. Boér Emma k. a. Eyre Jaeben inkább az eszes árnyalatokat tünette ki, míg a kedélyeseket nem látszott figyelemre méltatni. Midőn a tulságosan elhanyagolt gyermeket állította elő, szenvedélyes elkeseredése gyújtó hatással volt a nézőkre s valóságos tapsvihart keltett. Lord Rochesterrel jelenetei mely tanulmányt árultak el. Komáromi (Rochester) és Pártényiné (Reed asszony) szintén jó alakok voltak. Közönség szép számmal.

Vasárnapon, júliushó 6-án Boér Emma k. a. 6-dik fölépteül: „Szép Juhász“ népszimű 3 felvonásban. Szilgietitől. Boér Emma k. a. eddigi játékredeből ugy látszik, sokoldalúságát akarta kimutatni közönségünknek, amit mi nem helyeseltünk. Tették ezt már előtte kitünőbb színésznők is; de mind megbánta. Ahoz, hogy valaki mindeneste más jellem szerepekben lépjen fel, magasabb művészet és mesteri alakitó erő kívánatik, amivel Boér Emma k. a. még nem rendelkezik. Jobb lett volna tehát neki szerepkörén belül maradnia. Az előadás különben elég jó volt.

Hétfőn, júliushó 7-én Boér Emma k. a. utolsó-előtti fölépteül adott: „Stuart Mária“ szomorujáték 5 felvonásban Schillertől. E darab fénypontja Máriaának Erzsébettel találkozása a parkban. Boér Emma k. a. ezt igen jól tudta s épen ezért minden erejét és teltségét e pontra irányozta és fektette. E jelenet minden esetre kitünően sikerült; habár véleményünk szerint, midőn a jelenet véget ért mondja Mária, hogy ő királyi, e nyilatkozatnak nagyobb erkölcsi méltóságát ad vala magában csak a hang és arckifejezés, mint az egész testnek, sőt még az ujjaknak is magassá nyújtása. E utóbbi jelzés által, az erkölcsi szépséget, nagy mérvben csökkenti a tulságos érzéket.

Szerkesztői levéltekta.

— K—y A—s unak K—Semjén. Miután a „Nyiltlevél“ tárgyat képező lemondás, nem a „Szaboles“ utján adottott önnek tudtára; az arra adandó választ

nem vehetjük fel. A közönség elé egyoldalulag világitott tárgyakat tárnai nem lehet.

Nyilttér. *)

Müller Lajos tánc-mesternek, a „Szaboles“ f. 6. 27-ik számában közzétett nyilatkozatára válaszolom, hogy miután egyrészt a táncitanítás körül évek óta gyakorlott durva és illetlen bánásmódja, lévén szülők egészen elidegenített, magunknak véghetlen kellemtelenségeket okozott; sőt intőztünk is káros befolyással volt; miután másrészt, az általam Müller urnak tett felmondásokor, és általánosan viszonyunk tisztázásánál, oly magaviseletet tanusított, hogy házból egyenesen kitiltani, sőt kiutasítani kényteleníttem: ebből látható, hogy nem Müller ur, hanem én szüntettem be a köztünk volt viszonyt, s ebből támadt, és ebből magyarázható Müller urnak nagy ingerültsége, melylyel eltele, bebarangolta a várost.

Azonban általánosan ismeretes lévén egyénisége, úgy vagyok meggyőződve, hogy menségre a közvélemény előtt szükségem nincs; mert tudom azt, hogy rágalmozásai, melyek ellenében azonban adandó alkalommal a törvény szigorát veendem igénybe, csakis undorral fogadtattak. Ez mellékes érdek lévén, lényege a dolgoknak az, hogy a n. é. közönséget tisztellettelenen értesítem, miszerint oly táncitanítóról gondoskodtunk, aki nemcsak az intézet javára, de a városra nézve is valóban nyereség leend.

Palánszky Sámuel.

*) E rovatban közöltékért csak a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a Szerk.

Felölő szerkesztő: K. Kmety István.

HIRDETÉSEK.

294. sz.

Hirdetmény.

Tokaj városában a föntcztán kedvező helyen fekvő ugynevezett „Fekete sas“ kinestári korcsmaépület, az italmérsi joggal, és egészen jókarban levő állással együtt, folyó évi szeptember 1-től 1876-ik évi szeptemberhő 1-ig, azaz 3 évre haszonbérbe fog adatni, 1873. július 29-én délelőtt 10 óraker megtartandó 2-ik nyilvános árverésen.

A korcsmaépületben a mérő szobán és bérlő lakszobán kívül, még négy vendégszoba is van. Az árverési feltételek alulirt hivatalnál, a hivatalos órákban átolvashatók.

A szóbeli árverés megkezdéseig szabályszerűen kiállított írásbeli zárt ajánlatok szintén elfogadhatnak. (3—3)

Tokaj, 1873. júniushó 22-én.

M. k. urad. gazd. hivatal.

(3—1) Eladó borok és hordók.

Több nemű kertü borokat ad el alulirt, cseber száma 12 frt, 50 és 14 frt. 50 krval; ugyszintén üres gönczi hordókat vasabroncsal ellátva, a harmadévit 2 frt, a tavalyit pedig 2 frt. 25 krval. Értekezhetni Orosz utca 567 sz. a

Friedman Hermannál.

Bérbeadó ház.

Nyiregyházán a nagy-debreczeni utcában 15. 39. szám alatt levő ház, f. évi Szent-Mihály naptól, bérbevehető. (0—1)

Értekezhetni Veszely Józsefnél ugyanott.

399. á. ú.
1873.

Eladó ház és föld.

Néhai Filippai Jánosnak és Csemen Mária-nak 1337. számú háza, 1 hold pázsiti földje, f. évi júliushó 23-án, délután 3 óraker, a város házánál, önkéntes árverés útján el fog adatni.

Hirdetmény.

A nyiregyházi kir. törvényszékhez tartozó fogházban elhelyezett fegyverek részére szükséges ital-víznek hordása, ugyszintén ugyanazon fogház udvarán időszakonként összegyűjtendő szemétnék kivitele, a folyó év második felére, szóbeli árlejtés útján kiadandó lévén: erről a vállalkozni szándékozók oly figyelmeztetéssel értesítettek, hogy ezen árlejtés f. é. júliushó 15-én d. e. 9 óraker alulirt kir. ügyészség hivatalos helyiségében fog megtartatni. A bánat-pénz 30 frt; a vállalat további feltételei, alulirt hivatalnál megtekinthetők.

Kelt Nyiregyházán, 1873. júliushó 1-én.

(2—2) Királyi ügyészség.

Kolera ellen hathatós óvszerül

ajánlja most érkezett

vörösbort és borovicskát

(3—3) a csemege-terem.

Bérbeadó deczimál-máza.

A város tulajdonához tartozó deczimál-máza, mely jelenleg a szentmihályi-utcán levő ugynevezett zandár-korcsmában van elhelyezve, folyóhő 17-én délután 4 óraker, a nevezett korcsma udvarán, nyilvános árverés útján haszonbérbe fog adatni.

A föltételek megtudhatók Bencs László városi tanácsnoknál. (0—1)

96.
1873.

Eladó szántóföld.

Takács János id. tanyai szántóföldéből 40 katasztr. hold 10 és 20 holdként, f. é. júliushó 30-án, délután 3 óraker, Takács János id. tanyáján, 3 egymásutáni évre árverésen haszonbérbe fog adatni. (2—1)

Valódi Borovicska

(kolera ellen sikerrel használtatik)

Postai utánvét mellett kapható

Máyer Arminnál

Szepes-Váralján.

Egy bouteille (meszely) ára: 30 kr. o. é.

Házeladás.

(3—1)

Nyiregyházán, a Szentmihályi-utcában fekvő 272. számú ház, mely 4 szobából, 2 konyhából kamarából, pinczéből áll, egy nagy kerttel és jókarban levő ivóvizet tartalmazó kuttal szabadkézből eladó.

A föltételek iránt értekezhetni Mendek Jánosnál (tokaji-utca, saját háza).

Ujonan érkezett

(0—1) friss töltésű

Szolyvai savanyu-vizet

a t. cz. közönség figyelmébe ajánlja

Csapkay Jenő.

403.
1873.

Eladó ház és földek.

Nehai Kovács András egyháznak 180 szám alatti háza, királytelki, tanyai, éralatti és pázsiti szántóföldjei, f. é. augusztushő 2-án délután 3 óraker, a 180 számú házánál, önkéntes árverésen elfog adatni. (3—1)